

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

29 iulie 2019*

„Trimitere preliminară – Drept de autor și drepturi conexe – Directiva 2001/29/CE – Societatea informațională – Armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și ale drepturilor conexe – Articolul 2 litera (a) – Dreptul de reproducere – Articolul 3 alineatul (1) – Comunicare publică – Articolul 5 alineatele (2) și (3) – Excepții și limitări – Domeniu de aplicare – Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene”

În cauza C-469/17,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania), prin decizia din 1 iunie 2017, primită de Curte la 4 august 2017, în procedura

Funke Medien NRW GmbH

împotriva

Bundesrepublik Deutschland,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnii A. Arabadjiev, M. Vilaras și T. von Danwitz, doamna C. Toader, domnii F. Biltgen și C. Lycourgos, președinți de cameră, și domnii E. Juhász, M. Ilešić (raportor), L. Bay Larsen și S. Rodin, judecători;

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: domnul M. Aleksejev, șef de unitate,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 3 iulie 2018,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Funke Medien NRW GmbH, de T. von Plehwe, Rechtsanwalt;
- pentru guvernul german, de T. Henze, de M. Hellmann, de E. Lankenau și de J. Techert, în calitate de agenți;
- pentru guvernul francez, de E. Armoët, de D. Colas și de D. Segoin, în calitate de agenți;
- pentru guvernul Regatului Unit, de Z. Lavery și de D. Robertson, în calitate de agenți, asistați de N. Saunders, barrister;

* Limba de procedură: germana.

– pentru Comisia Europeană, de H. Krämer, de T. Scharf și de J. Samnadda, în calitate de agenți,
după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 25 octombrie 2018,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 2 litera (a), a articolului 3 alineatul (1) și a articolului 5 alineatele (2) și (3) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO 2001, L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Funke Medien NRW GmbH (denumită în continuare „Funke Medien”), care gestionează portalul internet al cotidianului german *Westdeutsche Allgemeine Zeitung*, pe de o parte, și Bundesrepublik Deutschland (Republica Federală Germania), pe de altă parte, în legătură cu publicarea de către Funke Medien a anumitor documente „clasificate cu difuzare restricționată” întocmite de guvernul german.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentele (1), (3), (6), (7), (9), (31) și (32) ale Directivei 2001/29 enunță:
„(1) Tratatul [CE] prevede realizarea unei piețe interne și instituirea unui sistem prin care să asigure că, pe piața internă, concurența nu este denaturată. Armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la dreptul de autor și drepturile conexe contribuie la realizarea acestor obiective.
[...]
(3) Armonizarea propusă va ajuta la punerea în aplicare a celor patru libertăți ale pieței interne și se referă la respectarea principiilor fundamentale ale dreptului, în special proprietatea, inclusiv proprietatea intelectuală, libertatea de exprimare și interesul public.
[...]
(6) Fără o armonizare la nivel comunitar, acțiunile legislative la nivel național care au fost deja inițiate în câteva state membre pentru a răspunde provocărilor tehnologice ar putea crea diferențe semnificative de protecție și, în consecință, restricții în calea liberei circulații a serviciilor și produselor care încorporează sau au la bază proprietatea intelectuală, conducând la refragmentarea pieței interne și incoerență legislativă. Impactul unor asemenea diferențe legislative și al incertitudinii juridice va deveni tot mai important odată cu evoluția societății informaționale, care a dus deja la intensificarea exploatării transfrontaliere a proprietății intelectuale. [...]
(7) În consecință, cadrul legislativ comunitar pentru protecția dreptului de autor și a drepturilor conexe trebuie de asemenea adaptat și completat atât cât este necesar pentru buna funcționare a pieței interne. [...] [Nu este] însă necesar să se elimine sau să se evite diferențele care nu afectează negativ funcționarea pieței interne.

[...]

- (9) Orice armonizare a dreptului de autor și a drepturilor conexe trebuie să aibă la bază un nivel ridicat de protecție, deoarece aceste drepturi sunt esențiale pentru creația intelectuală. Protecția lor contribuie la menținerea și dezvoltarea creativității în interesul autorilor, artiștilor interpreți sau executanți, producătorilor, consumatorilor, culturii, industriei și publicului larg. În consecință, proprietatea intelectuală a fost recunoscută ca parte integrantă a proprietății.

[...]

- (31) Trebuie păstrat un echilibru just între drepturile și interesele diverselor categorii de titulari de drepturi, precum și între acestea și drepturile și interesele utilizatorilor de obiecte protejate. Excepțiile existente și limitările de drepturi stabilite de statele membre trebuie reanalizate prin prisma noului mediu electronic. [...] Pentru a asigura buna funcționare a pieței interne, astfel de excepții și limitări trebuie definite într-un mod mai armonizat. Gradul de armonizare a acestor excepții depinde de impactul lor asupra bunei funcționări a pieței interne.

- (32) Prezenta directivă prevede o enumerare exhaustivă a excepțiilor și limitărilor privind dreptul de reproducere și dreptul de comunicare publică. [...] statele membre trebuie să aplice în mod coerent aceste excepții și limitări [...]"

- 4 Articolul 2 din Directiva 2001/29, intitulat „Dreptul de reproducere”, are următorul cuprins:

„Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, prin orice mijloace și în orice formă, în totalitate sau în parte:

- (a) pentru autori, a operelor lor;

[...]"

- 5 Articolul 3 din această directivă, intitulat „Dreptul de comunicare publică a operelor și dreptul de a pune la dispoziția publicului alte obiecte protejate”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.”

- 6 Articolul 5 din directiva menționată, intitulat „Excepții și limitări”, prevede la alineatul (3) literele (c) și (d) și la alineatul (5):

„(3) Statele membre pot să prevadă excepții sau limitări la drepturile prevăzute la articolele 2 și 3 în următoarele cazuri:

[...]

- (c) reproducerea de către presă, comunicarea publică sau punerea la dispoziție a unor articole publicate privind subiecte de actualitate economice, politice sau religioase sau a unor opere radiodifuzate sau televizate sau a altor obiecte protejate cu același caracter, în cazurile în care astfel de utilizări nu sunt în mod expres rezervate și în măsura în care este indicată sursa, inclusiv numele autorului, sau folosirea operelor sau a altor obiecte protejate pentru difuzarea evenimentelor curente, în măsura în care este justificată de scopuri de informare și sub rezerva de a indica sursa, inclusiv numele autorului, cu excepția cazurilor în care acest lucru se dovedește imposibil;

(d) utilizarea de citate în scop de critică sau recenzie, cu condiția ca acestea să se refere la o operă sau un alt obiect protejat care a fost deja pus în mod legal la dispoziția publicului, să fie indicată sursa, inclusiv numele autorului, cu excepția cazurilor în care acest lucru se dovedește imposibil, și ca folosirea lor să fie în conformitate cu practica corectă și în măsura justificată de anumite scopuri speciale;

[...]

(5) Excepțiile și limitările prevăzute la alineatele (1), (2), (3) și (4) se aplică numai în anumite cazuri speciale care nu intră în conflict cu exploatarea normală a operei sau a altui obiect protejat și nu aduc în mod nejustificat atingere intereselor legitime ale titularului dreptului.”

Dreptul german

7 Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz (Legea privind drepturile de autor și drepturile conexe) din 9 septembrie 1965 (BGBl. 1965 I, p. 1273, denumită în continuare „UrhG”) prevede la articolul 50, intitulat „Difuzarea evenimentelor curente”:

„Pentru difuzarea evenimentelor curente prin intermediul radiodifuziunii sau prin alte mijloace tehnice similare, prin publicarea în ziare, în periodice și în alte publicații sau pe orice alt suport, care relatează în principal evenimentele zilei, precum și prin intermediul filmului, sunt permise reproducerea, distribuția și comunicarea publică a operelor care pot fi vizualizate sau auzite în cursul evenimentelor prezentate, în măsura în care sunt justificate de scopul urmărit.”

8 Articolul 51 din UrhG, intitulat „Citate”, are următorul cuprins:

„Reproducerea, distribuția și comunicarea publică, în scopul citării, a unei opere deja publicate sunt permise în măsura în care întinderea utilizării este justificată de scopul specific urmărit. Sunt permise, în special:

1. integrarea operelor individuale, după publicarea acestora, într-o lucrare științifică autonomă în scopul explicării conținutului său;
2. citarea unor pasaje dintr-o operă, după publicarea acesteia, în cadrul unei opere literare autonome;
3. citarea în cadrul unei opere muzicale autonome a unor pasaje punctuale dintr-o operă muzicală publicată deja.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

9 Republica Federală Germania impune întocmirea unui raport săptămânal referitor la situația militară cu privire la intervențiile Bundeswehr (Armata federală, Germania) în străinătate și la evoluțiile din zonele de intervenție. Rapoartele astfel întocmite, intitulate „*Unterrichtung des Parlaments*” („Informări adresate parlamentului”, denumite în continuare „UdP”), sunt transmise anumitor deputați din Bundestag (Parlamentul federal, Germania), anumitor departamente din Bundesministerium der Verteidigung (Ministerul Federal al Apărării, Germania) și altor ministere federale, precum și unor servicii subordonate Ministerului Federal al Apărării. UdP-urile sunt considerate a fi „documente clasificate – Restrictionat”, aceasta fiind calificarea corespunzătoare celui mai redus nivel de confidențialitate dintre cele patru niveluri de confidențialitate prevăzute de dreptul german. În paralel, Republica Federală Germania publică versiuni în rezumat ale UdP-urilor sub denumirea „*Unterrichtung der Öffentlichkeit*” („Informări adresate opiniei publice”), care sunt accesibile publicului fără restricții.

- 10 Funke Medien gestionează portalul internet al cotidianului german *Westdeutsche Allgemeine Zeitung*. La 27 septembrie 2012, aceasta a solicitat accesul la toate UdP-urile întocmite în perioada 1 septembrie 2001-26 septembrie 2012. Această cerere a fost respinsă de autoritățile competente pentru motivul că divulgarea informațiilor care cuprind UdP-uri ar putea avea efecte nefavorabile asupra unor interese ale Armatei federale, sensibile din punctul de vedere al securității. Autoritățile respective s-au referit, în acest context, la informările adresate opiniei publice care sunt publicate cu regularitate, constituie versiuni ale UdP-urilor și nu afectează interesele menționate. Cu toate acestea, prin modalități necunoscute, reclamanta a ajuns în posesia unei părți semnificative din UdP-uri și a publicat mai multe dintre ele sub denumirea „*Afghanistan-Papiere*” („documente cu privire la Afganistan”) și care puteau fi consultate, pe site-ul ei internet, sub formă de pagini individuale scanate, însoțite de un cuvânt introductiv, de linkuri suplimentare și de o invitație de a interacționa.
- 11 Republica Federală Germania, care consideră că Funke Medien i-a încălcat dreptul de autor asupra rapoartelor respective, s-a îndreptat împotriva acesteia din urmă cu o acțiune în încetare, care a fost admisă de Landgericht Köln (Tribunalul Regional din Köln, Germania). Apelul formulat de Funke Medien a fost respins de Oberlandesgericht Köln (Tribunalul Regional Superior din Köln, Germania). Prin recursul formulat în fața instanței de trimitere, Funke Medien și-a menținut concluziile prin care solicită respingerea acțiunii în încetare.
- 12 Instanța de trimitere arată că raționamentul dezvoltat de Oberlandesgericht Köln (Tribunalul Regional Superior din Köln, Germania) se întemeiază pe premisa potrivit căreia UdP-urile pot fi protejate ca „opere literare” potrivit dreptului de autor și că nu constituie texte oficiale, excluse de la protecția acestui drept. Aceasta subliniază însă că instanța respectivă nu a făcut nicio constatare în privința caracteristicilor concrete care permit să se concluzioneze în sensul particularității creative a UdP-urilor.
- 13 În aceste condiții, instanța de trimitere consideră că este exclus să se anuleze hotărârea Oberlandesgericht Köln (Tribunalul Regional Superior din Köln) și să se trimită cauza la această din urmă instanță pentru a-i da ocazia să facă *a posteriori* constatări în acest sens, dacă o atingere adusă dreptului de autor privind UdP-urile, care ar trebui să se presupună în vederea controlului juridic ce urmează a fi exercitat în cadrul unui recurs, este în orice caz acoperită de normele derogatorii referitoare la difuzarea evenimentelor curente sau la citate, prevăzute la articolele 50 și, respectiv, 51 din UrhG, sau dacă o astfel de atingere este justificată de libertatea de informare sau de libertatea presei, prevăzute la prima, respectiv la a doua teză a articolului 5 alineatul 1 din Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Legea fundamentală a Republicii Federale Germania) din 23 mai 1949 (BGBl 1949 I, p. 1, denumit în continuare „GG”), precum și la articolul 11 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”). Astfel, potrivit instanței de trimitere, cauza ar fi, într-o asemenea situație, în stare de judecată, iar instanța menționată trebuie să modifice hotărârea pronunțată de Landgericht Köln (Tribunalul Regional din Köln) și să respingă acțiunea în încetare introdusă în fața sa de Republica Federală Germania.
- 14 Instanța de trimitere consideră, în această privință, că interpretarea articolului 2 litera (a), a articolului 3 alineatul (1) și a articolului 5 alineatul (3) literele (c) și (d) din Directiva 2001/29, înțelese în lumina drepturilor fundamentale, în special a libertății de informare și a libertății presei, nu este simplă. Aceasta ridică problema dacă dispozițiile respective permit marje de apreciere pentru transpunerea lor în dreptul național. Ea subliniază în această privință că, potrivit jurisprudenței Bundesverfassungsgericht (Curtea Constituțională Federală, Germania), dispozițiile dreptului național care transpun o directivă a Uniunii Europene trebuie să fie apreciate, în principiu, nu din perspectiva drepturilor fundamentale garantate de GG, ci numai din perspectiva drepturilor fundamentale garantate de dreptul Uniunii, atunci când această directivă nu lasă statelor membre nicio marjă de apreciere pentru transpunerea sa.

- 15 În aceste condiții, Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania) a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curtii următoarele întrebări preliminare:
- „1) Potrivit dispozițiilor dreptului Uniunii referitoare la dreptul exclusiv al autorului de reproducere a unei opere [articolul 2 litera (a) din Directiva 2001/29], de comunicare publică a operei și de punere la dispoziția publicului a operei [articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29], precum și la excepțiile sau la limitările aduse acestor drepturi [articolul 5 alineatele (2) și (3) din Directiva 2001/29], sunt permise marjele de apreciere în cadrul transpunerii acestor dispoziții în dreptul național?
 - 2) În ce măsură trebuie să se țină seama de drepturile fundamentale din [cartă], atunci când se stabilește domeniul de aplicare al excepțiilor sau al limitărilor prevăzute la articolul 5 alineatele (2) și (3) din Directiva 2001/29 și aduse dreptului exclusiv al autorului de reproducere a unei opere [articolul 2 litera (a) din Directiva 2001/29], de comunicare publică și de punere la dispoziția publicului a acesteia [articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29]?
 - 3) Drepturile fundamentale la libertatea de informare [articolul 11 alineatul (1) a doua teză din cartă] sau la libertatea presei [articolul 11 alineatul (2) din cartă] pot justifica unele excepții sau limitări aduse dreptului exclusiv al autorului de reproducere a unor opere [articolul 2 litera (a) din Directiva 2001/29], de comunicare publică și de punere la dispoziția publicului a acesteia [articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29], în afara excepțiilor sau a limitărilor prevăzute la articolul 5 alineatele (2) și (3) din Directiva 2001/29?”

Cu privire la întrebările preliminare

Considerații introductive

- 16 Instanța de trimitere arată că Oberlandesgericht Köln (Tribunalul Regional Superior din Köln) s-a întemeiat, pentru a respinge apelul formulat de Funke Medien, pe premisa potrivit căreia UdP-urile pot fi protejate ca „opere literare”, în temeiul dreptului de autor, fără însă a face constatări specifice în acest sens, întemeiate pe caracteristici concrete care permit să se concluzioneze în sensul particularității creative a UdP-urilor.
- 17 În această privință, Curtea apreciază că este util să aducă precizările care urmează.
- 18 Articolul 2 litera (a) și articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 prevăd că statele membre conferă autorilor dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea directă sau indirectă a „operelor” lor, prin orice mijloace și în orice formă, precum și dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a „operelor” lor. Astfel, un obiect poate fi protejat prin dreptul de autor în temeiul Directivei 2001/29 numai dacă un astfel de obiect poate fi calificat drept „operă” în sensul acestor dispoziții (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 noiembrie 2018, Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, punctul 34).
- 19 După cum reiese dintr-o jurisprudență consacrată, pentru ca un obiect să poată fi calificat drept „operă”, trebuie să fie îndeplinite două condiții cumulative. Pe de o parte, obiectul respectiv trebuie să fie original, în sensul că constituie o creație intelectuală proprie a autorului său. Pentru ca o creație intelectuală să poată fi considerată ca fiind proprie autorului său, aceasta trebuie să reflecte personalitatea acestuia, situație care se reflectă în cazul în care autorul a putut să își exprime capacitățile creative cu ocazia realizării operei făcând alegeri libere și creative (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 decembrie 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, punctele 87-89).

- 20 Pe de altă parte, calificarea drept „operă”, în sensul Directivei 2001/29, este limitată la elementele care sunt expresia unei astfel de creații intelectuale (Hotărârea din 13 noiembrie 2018, Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, punctul 37 și jurisprudența citată).
- 21 În speță, Funke Medien a arătat că UdP-urile nu pot fi protejate prin dreptul de autor, având în vedere că ar fi vorba despre rapoarte a căror structură este întocmită pe baza unui model uniform, de către autori diferiți, și că rapoartele respective prezintă un caracter exclusiv factual. La rândul său, guvernul german a subliniat că însăși crearea unui asemenea model uniform poate fi protejată prin dreptul de autor.
- 22 Revine instanței naționale atribuția de a determina dacă rapoartele asupra situației militare precum cele în discuție în litigiul principal sau anumite elemente ale acestora pot fi calificate drept „opere”, în sensul articolului 2 litera (a) și al articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, și prin urmare, pot fi protejate prin dreptul de autor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iulie 2009, Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, punctul 48).
- 23 Pentru a determina dacă aceasta este într-adevăr situația, revine instanței naționale sarcina de a verifica dacă, în momentul elaborării acestor rapoarte, autorul a putut face alegeri libere și creative care pot transmite cititorului originalitatea obiectelor în cauză, o astfel de originalitate decurgând din alegerea, dispunerea și combinarea cuvintelor prin care autorul și-a exprimat spiritul creator în mod original și a condus la un rezultat care constituie o creație intelectuală. (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iulie 2009, Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, punctele 45-47), simplele eforturi intelectuale, precum și know-how-ul consacrate elaborării rapoartelor menționate fiind în această privință lipsite de relevanță (a se vedea prin analogie Hotărârea din 1 martie 2012, Football Dataco și alții, C-604/10, EU:C:2012:115, punctul 33).
- 24 În ipoteza în care rapoarte referitoare la situația militară precum cele în discuție în litigiul principal ar constitui documente pur informative, al căror conținut este determinat în principal de informațiile pe care le conțin, astfel încât aceste informații și exprimarea lor în aceste rapoarte se confundă, iar aceste rapoarte se caracterizează astfel doar prin funcția lor tehnică, excluzând orice originalitate, ar fi necesar să se considere, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 19 din concluzii, că, la redactarea unor astfel de rapoarte, autorul a fost în imposibilitatea de a-și exprima spiritul creator în mod original și să ajungă la un rezultat care constituie o creație intelectuală proprie (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 decembrie 2010, Bezpečnostní softwarová asociace, C-393/09, EU:C:2010:816, punctele 48-50, și Hotărârea din 2 mai 2012, SAS Institute, C-406/10, EU:C:2012:259, punctul 67 și jurisprudența citată). Ar reveni în acest caz instanței naționale sarcina să constate că asemenea rapoarte nu constituie „opere” în sensul articolului 2 litera (a) și al articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 și, prin urmare, nu pot beneficia de protecția conferită prin aceste dispoziții.
- 25 În consecință, este necesar să se considere că rapoarte referitoare la situația militară precum cele în discuție în litigiul principal pot fi protejate prin dreptul de autor doar cu condiția, care trebuie verificată de instanța națională în fiecare speță, ca aceste rapoarte să constituie o creație intelectuală a autorului, care să reflecte personalitatea acestuia și să se manifeste prin alegerile sale libere și creative făcute cu ocazia elaborării rapoartelor respective.
- 26 La întrebările adresate trebuie să se răspundă sub rezerva acestor considerații.

Cu privire la prima întrebare

- 27 Cu titlu introductiv, trebuie precizat, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 13 și 14 din prezenta hotărâre, că prima întrebare se înscrie în cadrul aplicării de către instanța de trimitere, în vederea soluționării litigiului principal, a normelor referitoare la difuzarea evenimentelor curente și la citate, prevăzute la articolele 50 și, respectiv, 51 din UrhG, care transpun articolul 5 alineatul (3) literele (c) și (d) din Directiva 2001/29.
- 28 Cu toate că instanța de trimitere nu solicită în mod expres Curții să se pronunțe cu privire la interpretarea acestei dispoziții din Directiva 2001/29, această instanță arătând în mod expres că, în opinia Oberlandesgericht Köln (Tribunalul Regional Superior din Köln), publicarea UdP-urilor de către Funke Medien pe site-ul ei internet nu îndeplinea condițiile stabilite la articolele 50 și 51 din UrhG, aceasta ridică însă problema dacă această dispoziție a dreptului Uniunii, precum și articolul 2 litera (a) și articolul 3 alineatul (1) din directiva menționată lasă statelor membre o marjă de apreciere pentru transpunerea lor, din moment ce, potrivit jurisprudenței Bundesverfassungsgericht (Curtea Constituțională Federală), dispozițiile dreptului național care transpun o directivă a Uniunii Europene nu trebuie să fie apreciate, în principiu, din perspectiva drepturilor fundamentale garantate de GG, ci numai din perspectiva drepturilor fundamentale garantate de dreptul Uniunii, atunci când această directivă nu lasă statelor membre nicio marjă de apreciere pentru transpunerea ei.
- 29 În acest context, prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 2 litera (a) și articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, pe de o parte, precum și articolul 5 alineatul (3) litera (c) a doua ipoteză și litera (d) din această directivă, pe de altă parte, trebuie interpretate în sensul că constituie măsuri de armonizare completă.
- 30 În această privință, trebuie amintit că, în temeiul principiului supremației dreptului Uniunii, care reprezintă o caracteristică esențială a ordinii juridice a Uniunii, invocarea de către un stat membru a unor dispoziții de drept național, fie ele de natură constituțională, nu poate afecta efectul dreptului Uniunii pe teritoriul acestui stat (Hotărârea din 26 februarie 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punctul 59).
- 31 Este necesar să se precizeze cu privire la acest aspect că, din moment ce transpunerea unei directive de către statele membre ține, în orice caz, de situația, prevăzută la articolul 51 din cartă, în care statele membre pun în aplicare dreptul Uniunii, gradul de protecție a drepturilor fundamentale prevăzut de cartă trebuie să fie atins în momentul efectuării unei astfel de transpuneri, fără a se ține seama de marja de apreciere de care dispun statele membre în cadrul transpunerii.
- 32 În aceste condiții, atunci când, într-o situație în care acțiunea statelor membre nu este în întregime determinată de dreptul Uniunii, o dispoziție sau o măsură națională pune în aplicare acest drept în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă, autoritățile și instanțele naționale sunt libere să aplice standarde naționale de protecție a drepturilor fundamentale, cu condiția ca această aplicare să nu compromită nivelul de protecție prevăzut de cartă, astfel cum a fost interpretată de Curte, și nici supremația, unitatea și caracterul efectiv al dreptului Uniunii (Hotărârea din 26 februarie 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punctul 60, și Hotărârea din 26 februarie 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punctul 29).
- 33 Astfel, este conform cu dreptul Uniunii ca instanțele și autoritățile naționale să facă să depindă această aplicare de împrejurarea, evidențiată de instanța de trimitere, că dispozițiile unei directive „lasă marje de apreciere pentru transpunerea lor în dreptul național”, în măsura în care această împrejurare este înțeleasă în sensul că vizează gradul de armonizare realizat de dispozițiile respective, o asemenea aplicare fiind admisibilă numai în măsura în care aceste dispoziții nu realizează o armonizare completă.

- 34 În speță, trebuie arătat că Directiva 2001/29 are ca finalitate să armonizeze numai anumite aspecte ale dreptului de autor și ale drepturilor conexe, iar mai multe dintre dispozițiile sale evidențiază intenția legiuitorului Uniunii Europene de a acorda o marjă de apreciere statelor membre cu ocazia punerii sale în aplicare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 martie 2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, punctul 57).
- 35 În ceea ce privește, în primul rând, drepturile exclusive ale titularilor menționate la articolul 2 litera (a) și la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, s-a amintit la punctul 18 din prezenta hotărâre că statele membre conferă autorilor dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea directă sau indirectă a operelor lor, prin orice mijloace și în orice formă, precum și dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor.
- 36 Astfel, aceste dispoziții definesc, într-un mod neechivoc, drepturile exclusive de reproducere și de comunicare publică de care beneficiază titularii dreptului de autor în Uniune. Aceste dispoziții, pe de altă parte, nu sunt însoțite de nicio condiție și nici nu depind, în privința executării sau a efectelor lor, de intervenția oricărui alt act.
- 37 De altfel, Curtea a hotărât deja în această privință că dispozițiile respective oferă un cadru juridic armonizat care asigură o protecție ridicată și omogenă drepturilor de reproducere și de comunicare publică [Avizul 3/15 (Tratatul de la Marrakech privind accesul la operele publicate) din 14 februarie 2017, EU:C:2017:114, punctul 119 și jurisprudența citată; a se vedea de asemenea, în ceea ce privește dreptul de comunicare publică, Hotărârea din 13 februarie 2014, Svensson și alții, C-466/12, EU:C:2014:76, punctul 41, precum și Hotărârea din 1 martie 2017, ITV Broadcasting și alții, C-275/15, EU:C:2017:144, punctul 22 și jurisprudența citată].
- 38 În consecință, articolul 2 litera (a) și articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 constituie măsuri de armonizare completă a conținutului material al dreptului menționat la acest articol (a se vedea prin analogie, în ceea ce privește dreptul exclusiv al titularului unei mărci a Uniunii Europene, Hotărârea din 20 noiembrie 2001, Zino Davidoff și Levi Strauss, C-414/99-C-416/99, EU:C:2001:617, punctul 39, precum și Hotărârea din 12 noiembrie 2002, Arsenal Football Club, C-206/01, EU:C:2002:651, punctul 43).
- 39 În al doilea rând, trebuie amintit, după cum reiese din considerentul (32) al Directivei 2001/29, că articolul 5 din această directivă prevede, la alineatele (2) și (3), o listă de excepții și de limitări privind drepturile exclusive de reproducere și de comunicare publică.
- 40 În această privință, reiese din jurisprudența Curții că întinderea marjei de apreciere de care dispun statele membre pentru transpunerea în dreptul național a unei excepții sau a unei limitări particulare vizate la articolul 5 alineatul (2) sau (3) din Directiva 2001/29 trebuie apreciată de la caz la caz, în special în funcție de termenii dispoziției în cauză [a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 octombrie 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, punctul 36, Hotărârea din 3 septembrie 2014, Deckmyn și Vrijheidsfonds, C-201/13, EU:C:2014:2132, punctul 16, și Hotărârea din 22 septembrie 2016, Microsoft Mobile Sales International și alții, C-110/15, EU:C:2016:717, punctul 27, precum și Avizul 3/15 (Tratatul de la Marrakech privind accesul la operele publicate) din 14 februarie 2017, EU:C:2017:114, punctul 116], gradul de armonizare a excepțiilor și a limitărilor avut în vedere de legiuitorul Uniunii depinzând astfel de incidența lor asupra bunei funcționări a pieței interne, după cum se amintește în cuprinsul considerentului (31) al Directivei 2001/29.
- 41 Potrivit articolului 5 alineatul (3) litera (c) a doua ipoteză și litera (d) din Directiva 2001/29, excepțiile și limitările care sunt prevăzute privesc „folosirea operelor sau a altor obiecte protejate pentru difuzarea evenimentelor curente, în măsura în care este justificată de scopuri de informare și sub rezerva de a indica sursa, inclusiv numele autorului, cu excepția cazurilor în care acest lucru se dovedește imposibil” și „citate în scopuri cum sunt cel al criticii sau al recenziei, cu condiția ca acestea să se refere la o operă sau un alt obiect protejat care a fost deja pus în mod legal la dispoziția

publicului, să fie indicată sursa, inclusiv numele autorului, cu excepția cazurilor în care acest lucru se dovedește imposibil, și ca folosirea lor să fie în conformitate cu practica corectă și în măsura justificată de anumite scopuri speciale”.

- 42 După cum reiese din conținutul său, această dispoziție nu armonizează în mod complet domeniul de aplicare al excepțiilor sau al limitărilor pe care le cuprinde.
- 43 Reiese astfel, pe de o parte, din utilizarea, în cuprinsul articolului 5 alineatul (3) litera (c) a doua ipoteză și în cuprinsul articolului 5 alineatul (3) litera (d) din Directiva 2001/29, a termenilor „în măsura în care este justificată de scopuri de informare” și, respectiv, „în conformitate cu practica corectă și în măsura justificată de anumite scopuri speciale” că statele membre beneficiază, la transpunerea acestei dispoziții și la aplicarea dispozițiilor de drept național care o transpun, de o marjă de apreciere semnificativă care le permite să evalueze comparativ interesele aflate în joc. Pe de altă parte, articolul 5 alineatul (3) litera (d) din această directivă prevede, în ceea ce privește cazurile în care se poate efectua o citare, numai o listă exemplificativă cu asemenea cazuri, după cum atestă utilizarea termenilor „[...] în scopuri cum sunt cel al criticii sau al recenziei”.
- 44 Această marjă de apreciere este confirmată de lucrările legislative care au precedat adoptarea Directivei 2001/29. Astfel, reiese din expunerea de motive a Propunerii de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională din 10 decembrie 1997 [COM(97) 628 final] privind limitările care sunt, în prezent, prevăzute în esență la articolul 5 alineatul (3) literele (c) și (d) din Directiva 2001/29 că, având în vedere importanța lor economică limitată, aceste limitări nu trebuiau să facă obiectul unui tratament detaliat în cadrul propunerii respective, fiind formulate numai condiții minime pentru aplicarea lor, și că definirea detaliată a condițiilor de aplicare a acestor excepții sau limitări trebuia să fie în sarcina statelor membre, cu respectarea limitelor fixate de aceste dispoziții.
- 45 Fără a aduce atingere considerațiilor ce precedă, marja de apreciere a statelor membre la punerea în aplicare a articolului 5 alineatul (3) litera (c) a doua ipoteză și litera (d) din Directiva 2001/29 este circumscrisă din mai multe puncte de vedere.
- 46 În primul rând, Curtea a hotărât în mod repetat că marja de apreciere de care beneficiază statele membre la punerea în aplicare a respectivelor excepții și limitări prevăzute la articolul 5 alineatele (2) și (3) din Directiva 2001/29 trebuie exercitată în limitele impuse de dreptul Uniunii, ceea ce înseamnă că, în orice caz, statele membre nu sunt libere să stabilească, într-un mod nearmonizat, toți parametrii acestor excepții și limitări [a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 februarie 2003, SENA, C-245/00, EU:C:2003:68, punctul 34, Hotărârea din 1 decembrie 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, punctul 104, și Hotărârea din 3 septembrie 2014, Deckmyn și Vrijheidsfonds, C-201/13, EU:C:2014:2132, punctul 16, precum și Avizul 3/15 (Tratatul de la Marrakech privind accesul la operele publicate) din 14 februarie 2017, EU:C:2017:114, punctul 122].
- 47 Curtea a subliniat astfel că posibilitatea statelor membre de a stabili o excepție sau o limitare a normelor armonizate prevăzute la articolele 2 și 3 din Directiva 2001/29 este puternic delimitată de cerințele dreptului Uniunii [a se vedea în acest sens Avizul 3/15 (Tratatul de la Marrakech privind accesul la operele publicate) din 14 februarie 2017, EU:C:2017:114, punctul 126].
- 48 În special, statele membre pot să prevadă în legislația lor o excepție sau o limitare vizată la articolul 5 alineatele (2) și (3) din Directiva 2001/29 numai în măsura în care respectă toate condițiile prevăzute de această dispoziție [a se vedea prin analogie Avizul 3/15 (Tratatul de la Marrakech privind accesul la operele publicate) din 14 februarie 2017, EU:C:2017:114, punctul 123 și jurisprudența citată].

- 49 Statele membre sunt obligate de asemenea, în acest cadru, să respecte principiile generale ale dreptului Uniunii, printre care figurează și principiul proporționalității, din care rezultă că măsurile adoptate trebuie să fie de natură să realizeze obiectivul urmărit și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia (Hotărârea din 1 decembrie 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, punctele 105 și 106).
- 50 În al doilea rând, Curtea a amintit că marja de apreciere de care beneficiază statele membre pentru punerea în aplicare a excepțiilor și limitărilor prevăzute la articolul 5 alineatele (2) și (3) din Directiva 2001/29 nu poate fi utilizată într-un mod care să compromită obiectivele directivei menționate care țin, astfel cum reiese din considerentele (1) și (9) ale acesteia, de instituirea unui nivel ridicat de protecție în favoarea autorilor și de buna funcționare a pieței interne [a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 decembrie 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, punctul 107, și Hotărârea din 10 aprilie 2014, ACI Adam și alții, C-435/12, EU:C:2014:254, punctul 34, precum și Avizul 3/15 (Tratatul de la Marrakech privind accesul la operele publicate) din 14 februarie 2017, EU:C:2017:114, punctul 124 și jurisprudența citată].
- 51 În aceste condiții, le revine de asemenea statelor membre, în cadrul acestei puneri în aplicare, sarcina să păstreze efectul util al excepțiilor și al limitărilor astfel stabilite și să le respecte finalitatea (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2011, Football Association Premier League și alții, C-403/08 și C-429/08, EU:C:2011:631, punctul 163, precum și Hotărârea din 3 septembrie 2014, Deckmyn și Vrijheidsfonds, C-201/13, EU:C:2014:2132, punctul 23), aceasta pentru a se menține un echilibru just între drepturile și interesele diverselor categorii de titulari de drepturi, precum și între acestea și drepturile și interesele utilizatorilor de obiecte protejate, după cum se enunță în cuprinsul considerentului (31) al directivei menționate.
- 52 În al treilea rând, marjă de apreciere de care beneficiază statele membre pentru punerea în aplicare a excepțiilor și limitărilor prevăzute la articolul 5 alineatele (2) și (3) din Directiva 2001/29 este limitată de asemenea prin articolul 5 alineatul (5) din directiva menționată, care condiționează asemenea excepții sau limitări de respectarea a trei cerințe, și anume ca aceste excepții sau limitări să se aplice numai în anumite cazuri speciale, ca ele să nu aducă atingere exploatării normale a operei și ca acestea să nu aducă în mod nejustificat atingere intereselor legitime ale titularului dreptului de autor [Avizul 3/15 (Tratatul de la Marrakech privind accesul la operele publicate) din 14 februarie 2017, EU:C:2017:114, punctul 125 și jurisprudența citată].
- 53 În sfârșit, în al patrulea rând, după cum s-a amintit la punctul 31 din prezenta hotărâre, principiile consacrate de cartă se aplică statelor membre atunci când pun în aplicare dreptul Uniunii. Prin urmare, la transpunerea excepțiilor și a limitărilor prevăzute la articolul 5 alineatele (2) și (3) din Directiva 2001/29, statele membre au sarcina să se asigure că se întemeiază pe o interpretare a acestora care să permită asigurarea unui just echilibru între diferitele drepturi fundamentale protejate de ordinea juridică a Uniunii (Hotărârea din 27 martie 2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, punctul 46, și Hotărârea din 18 octombrie 2018, Bastei Lübbe, C-149/17, EU:C:2018:841, punctul 45, precum și jurisprudența citată; a se vedea de asemenea prin analogie Hotărârea din 26 septembrie 2013, IBV & Cie, C-195/12, EU:C:2013:598, punctele 48 și 49, precum și jurisprudența citată).
- 54 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 2 litera (a) și articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 trebuie interpretate în sensul că constituie măsuri de armonizare completă a conținutului material al drepturilor care sunt menționate la aceste articole. Litera (c) a doua ipoteză și litera (d) ale alineatului (3) al articolului 5 din această directivă trebuie interpretate în sensul că nu constituie măsuri de armonizare completă a domeniului de aplicare al excepțiilor sau al limitărilor pe care le cuprind.

Cu privire la a treia întrebare

- 55 Prin intermediul celei de a treia întrebări, care trebuie analizată în al doilea rând, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă libertatea de informare și libertatea presei, consacrate la articolul 11 din cartă, pot justifica, în afară de excepțiile și de limitările prevăzute la articolul 5 alineatele (2) și (3) din Directiva 2001/29, o derogare de la dreptul exclusiv al autorului de reproducere a unei opere și de comunicare publică a acesteia, prevăzut la articolul 2 litera (a) și, respectiv, la articolul 3 alineatul (1) din directiva menționată.
- 56 De la bun început, este necesar să se arate că reiese atât din expunerea de motive a Propunerii COM(97) 628 final, cât și din considerentul (32) al Directivei 2001/29 că lista cu excepții și cu limitări pe care o cuprinde articolul 5 din această directivă are un caracter exhaustiv, ceea ce Curtea a subliniat de asemenea în mai multe rânduri (Hotărârea din 16 noiembrie 2016, Soulier și Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, punctul 34, și Hotărârea din 7 august 2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, punctul 16).
- 57 După cum rezultă din considerentele (3) și (31) ale Directivei 2001/29, armonizarea efectuată de aceasta urmărește să păstreze, în special în mediul electronic, un just echilibru între, pe de o parte, interesul titularilor drepturilor de autor și ai drepturilor conexe pentru protecția dreptului lor de proprietate intelectuală, garantată la articolul 17 alineatul (2) din cartă, și, pe de altă parte, protecția intereselor și a drepturilor fundamentale ale utilizatorilor unor obiecte protejate, în special a libertății lor de exprimare și de informare, garantată la articolul 11 din cartă, precum și a interesului general (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 august 2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, punctul 41).
- 58 Or, mecanismele care permit găsirea unui just echilibru între aceste diferite drepturi și interese sunt cuprinse chiar în Directiva 2001/29, în măsura în care prevede printre altele, pe de o parte, la articolele 2-4, drepturile exclusive ale titularilor de drepturi și, pe de altă parte, la articolul 5, excepțiile și limitările de la aceste drepturi care pot sau chiar trebuie să fi transpuse de statele membre, aceste mecanisme trebuind totuși să fie concretizate prin măsuri naționale de transpunere a acestei directive, precum și prin aplicarea acesteia de către autoritățile naționale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 ianuarie 2008, Promusicae, C-275/06, EU:C:2008:54, punctul 66 și jurisprudența citată).
- 59 Curtea a hotărât în mod repetat că drepturile fundamentale care sunt consacrate deja de cartă, a cărei respectare este asigurată de Curte, se inspiră din tradiții constituționale comune statelor membre, precum și din indicațiile furnizate de instrumentele internaționale privind protecția drepturilor omului la care statele membre au cooperat sau aderat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 iunie 2006, Parlamentul European/Consiliul, C-540/03, EU:C:2006:429, punctul 35 și jurisprudența citată).
- 60 În ceea ce privește excepțiile și limitările prevăzute la articolul 5 alineatul (3) litera (c) a doua ipoteză și la articolul 5 alineatul (3) litera (d) din Directiva 2001/29, asupra cărora reflectează instanța de trimitere, trebuie subliniat că ele vizează în mod specific privilegierea exercitării dreptului la libertatea de exprimare a utilizatorilor unor obiecte protejate și la libertatea presei, care are o importanță deosebită atunci când este protejat în temeiul drepturilor fundamentale, în raport cu interesul autorului de a se putea opune utilizării operei sale, asigurând în același timp dreptul acestui autor de a i se menționa, în principiu, numele (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 decembrie 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, punctul 135).
- 61 Contribuie de asemenea la echilibrul just, amintit la punctele 51 și 57 din prezenta hotărâre, articolul 5 alineatul (5) din această directivă, care, după cum s-a amintit la punctul 52 din prezenta hotărâre, impune ca excepțiile și limitările prevăzute la alineatele (1)-(4) ale articolului 5 din directiva menționată să nu fie aplicabile decât în anumite cazuri speciale care să nu aducă atingere exploatarii normale a operei sau a altui obiect protejat și nici să nu cauzeze un prejudiciu nejustificat intereselor legitime ale titularului dreptului.

- 62 În acest context, a permite, fără a aduce atingere intenției exprese a legiuitorului Uniunii, amintită la punctul 56 din prezenta hotărâre, fiecărui stat membru să introducă derogări de la drepturile exclusive de autor, vizate la articolele 2-4 de Directiva 2001/29, în afara excepțiilor și a limitărilor prevăzute în mod exhaustiv la articolul 5 din această directivă, ar amenința efectivitatea armonizării excepțiilor de la dreptul de autor și de la drepturile conexe realizate de directiva menționată, precum și obiectivul de securitate juridică urmărit de aceasta (Hotărârea din 13 februarie 2014, Svensson și alții, C-466/12, EU:C:2014:76, punctele 34 și 35). Astfel, reiese expres din cuprinsul considerentului (31) al aceleiași directive că disparitățile care existau la nivelul excepțiilor și al limitărilor în anumite acte supuse restricțiilor aveau o incidență negativă directă asupra funcționării pieței interne în domeniul dreptului de autor și al drepturilor conexe, lista cu excepții și cu limitări conținută la articolul 5 din Directiva 2001/29 urmărind astfel să asigure buna funcționare a acesteia.
- 63 În plus, după cum reiese din considerentul (32) al aceleiași directive, statele membre sunt obligate să aplice aceste excepții și limitări în mod coerent. Or, cerința de coerență la punerea în aplicare a acestor excepții și limitări nu ar putea fi asigurată dacă statele membre ar fi libere să prevadă asemenea excepții și limitări în afară de cele prevăzute în mod expres de Directiva 2001/29 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 noiembrie 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, punctele 38 și 39), iar Curtea a subliniat deja, în plus, că nicio dispoziție a Directivei 2001/29 nu are în vedere posibilitatea statelor membre de a extinde domeniul de aplicare al excepțiilor sau al limitărilor menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 aprilie 2014, ACI Adam și alții, C-435/12, EU:C:2014:254, punctul 27).
- 64 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a treia întrebare că libertatea de informare și libertatea presei, consacrate la articolul 11 din cartă, nu pot justifica, în afara excepțiilor și a limitărilor prevăzute la articolul 5 alineatele (2) și (3) din Directiva 2001/29, o derogare de la drepturile exclusive ale autorului de reproducere a unei opere și de comunicare publică a acesteia, prevăzute la articolul 2 litera (a) și, respectiv, la articolul 3 alineatul (1) din această directivă.

Cu privire la a doua întrebare

- 65 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă instanța națională, în cadrul evaluării comparative pe care este obligată să o efectueze între drepturile exclusive ale autorului vizate la articolul 2 litera (a) și la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, pe de o parte, și drepturile utilizatorilor de obiecte protejate vizate de dispozițiile derogatorii de la articolul 5 alineatul (3) litera (c) a doua ipoteză și litera (d) din Directiva 2001/29, pe de altă parte, se poate îndepărta de la o interpretare restrictivă a acestor din urmă dispoziții în favoarea unei interpretări a acestora care să țină seama pe deplin de necesitatea de a respecta libertatea de exprimare și de informare, garantată de articolul 11 din cartă.
- 66 Instanța de trimitere are în această privință îndoieli cu privire la posibilitatea de a aplica în speță articolul 5 alineatul (3) litera (c) a doua ipoteză din Directiva 2001/29 în privința utilizării UdP-urilor de către Funke Medien, pentru motivul că aceasta din urmă nu ar fi însoțit publicarea UdP-urilor respective de vreun document informativ separat.
- 67 După cum s-a amintit la punctul 53 din prezenta hotărâre, la transpunerea excepțiilor și a limitărilor menționate la articolul 5 alineatele (2) și (3) din Directiva 2001/29, statele membre au sarcina să se asigure că se întemeiază pe o interpretare a acestora care să permită asigurarea unui echilibru just între diferitele drepturi fundamentale protejate de ordinea juridică a Uniunii.
- 68 Ulterior, la momentul punerii în aplicare a măsurilor de transpunere a acestor directive, autoritățile și instanțele din statele membre au obligația nu numai de a interpreta dreptul lor național într-un mod conform cu directivele menționate, ci și de a nu se întemeia pe o interpretare a acestora care ar intra în conflict cu drepturile fundamentale respective sau cu alte principii generale ale dreptului Uniunii,

după cum s-a pronunțat în mod repetat Curtea (a se vedea Hotărârea din 29 ianuarie 2008, *Promusicae*, C-275/06, EU:C:2008:54, punctul 70, Hotărârea din 27 martie 2014, *UPC Telekabel Wien*, C-314/12, EU:C:2014:192, punctul 46, și Hotărârea din 16 iulie 2015, *Coty Germany*, C-580/13, EU:C:2015:485, punctul 34).

- 69 Desigur, după cum arată instanța de trimitere, o derogare de la o normă generală trebuie, în principiu, să facă obiectul unei interpretări stricte.
- 70 Cu toate acestea, deși articolul 5 din Directiva 2001/29 este intitulat în mod formal „Excepții și limitări”, este necesar să se arate că asemenea excepții sau limitări cuprind ele înseși drepturi în favoarea utilizatorilor de opere sau de alte obiecte protejate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 septembrie 2014, *Eugen Ulmer*, C-117/13, EU:C:2014:2196, punctul 43). În plus, acest articol are ca obiect specific, astfel cum s-a amintit la punctul 51 din prezenta hotărâre, asigurarea unui just echilibru între, pe de o parte, drepturile și interesele titularilor de drepturi, care fac ele înseși obiectul unei interpretări cuprinzătoare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 noiembrie 2016, *Soulier și Doke*, C-301/15, EU:C:2016:878, punctele 30 și 31, precum și jurisprudența citată) și, pe de altă parte, drepturile și interesele utilizatorilor de opere sau de alte obiecte protejate.
- 71 Rezultă că interpretarea excepțiilor și a limitărilor prevăzute la articolul 5 din Directiva 2001/29 trebuie să permită, după cum s-a amintit la punctul 51 din prezenta hotărâre, să le păstreze efectul util și să le respecte finalitatea, o astfel de cerință având o importanță deosebită atunci când aceste excepții și limitări urmăresc, asemenea limitărilor prevăzute la articolul 5 alineatul (3) literele (c) și (d) din Directiva 2001/29, să garanteze respectarea libertăților fundamentale.
- 72 În acest context, trebuie adăugat, pe de o parte, că protecția dreptului de proprietate intelectuală este consacrată, desigur, la articolul 17 alineatul (2) din cartă. În aceste condiții, nu reiese nicidecum din această dispoziție și nici din jurisprudența Curții că un astfel de drept este intangibil și că, prin urmare, protecția sa trebuie să fie asigurată în mod absolut (Hotărârea din 24 noiembrie 2011, *Scarlet Extended*, C-70/10, EU:C:2011:771, punctul 43, Hotărârea din 16 februarie 2012, *SABAM*, C-360/10, EU:C:2012:85, punctul 41, și Hotărârea din 27 martie 2014, *UPC Telekabel Wien*, C-314/12, EU:C:2014:192, punctul 61).
- 73 Pe de altă parte, s-a amintit la punctul 60 din prezenta hotărâre că articolul 5 alineatul (3) literele (c) și (d) din Directiva 2001/29 vizează privilegierea exercitării dreptului la libertatea de exprimare a utilizatorilor unor obiecte protejate și la libertatea presei, garantat de articolul 11 din cartă. În această privință, trebuie precizat că, în condițiile în care cartă conține drepturi care corespund unor drepturi garantate de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”), articolul 52 alineatul (3) din cartă este destinat să asigure coerența necesară între drepturile prevăzute de aceasta și drepturile corespunzătoare garantate de CEDO, fără a aduce atingere autonomiei dreptului Uniunii și al Curții de Justiție a Uniunii Europene [a se vedea prin analogie Hotărârea din 15 februarie 2016, *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punctul 47, și Hotărârea din 26 septembrie 2018, *Staatssecretaris van Veiligheid en justitie (Efectul suspensiv al apelului)*, C-180/17, EU:C:2018:775, punctul 31, precum și jurisprudența citată]. Articolul 11 din cartă conține drepturi care corespund celor garantate prin articolul 10 paragraful 1 din CEDO (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 februarie 2019, *Buivids*, C-345/17, EU:C:2019:122, punctul 65 și jurisprudența citată).
- 74 Or, astfel cum reiese din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, în vederea efectuării evaluării comparative între dreptul de autor și dreptul la libertatea de exprimare, această instanță a subliniat printre altele necesitatea de a ține seama de împrejurarea că tipul de „discurs” sau de informație în cauză are o importanță deosebită, în special în cadrul dezbaterii politice sau a unei dezbateri care privește interesul general (a se vedea în acest sens Curtea EDO, 10 ianuarie 2013, *Ashby Donald și alții împotriva Franței*, CE:ECHR:2013:0110JUD003676908, § 39).

- 75 În speță, reiese din dosarul înaintat Curții că Funke Medien nu numai că a publicat UdP-urile pe site-ul ei internet, ci și că le-a prezentat sub o formă sistematizată și le-a însoțit de un cuvânt introductiv, de linkuri suplimentare și de o invitație de a interacționa. În asemenea împrejurări și în ipoteza că UdP-urile pot fi calificate drept „opere” în sensul articolului 2 litera (a) și al articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, este necesar să se considere că publicarea acestor documente poate constitui „folosirea operelor [...] pentru difuzarea evenimentelor curente” în sensul articolului 5 alineatul (3) litera (c) a doua ipoteză din Directiva 2001/29. Această publicare poate, prin urmare, să intre sub incidența acestei dispoziții, în măsura în care celelalte condiții prevăzute în această dispoziție sunt îndeplinite, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere.
- 76 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că instanța națională, în cadrul evaluării comparative pe care este obligată să o efectueze, în lumina tuturor circumstanțelor speței respective, între drepturile exclusive ale autorului vizate la articolul 2 litera (a) și la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, pe de o parte, și drepturile utilizatorilor de obiecte protejate vizate de dispozițiile derogatorii de la articolul 5 alineatul (3) litera (c) a doua ipoteză și litera (d) din această directivă, pe de altă parte, trebuie să se întemeieze pe o interpretare a acestor dispoziții care să fie în deplină conformitate cu drepturile fundamentale garantate de cartă, respectând totodată modul lor de redactare și menținându-le efectul util.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 77 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

- 1) **Articolul 2 litera (a) și articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională trebuie interpretate în sensul că constituie măsuri de armonizare completă a conținutului material al drepturilor care sunt menționate la aceste articole. Litera (c) a doua ipoteză și litera (d) ale alineatului (3) al articolului 5 din această directivă trebuie interpretate în sensul că nu constituie măsuri de armonizare completă a domeniului de aplicare al excepțiilor sau al limitărilor pe care le cuprind.**
- 2) **Libertatea de informare și libertatea presei, consacrate la articolul 11 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, nu pot justifica, în afara excepțiilor și a limitărilor prevăzute la articolul 5 alineatele (2) și (3) din Directiva 2001/29, o derogare de la drepturile exclusive ale autorului de reproducere a unei opere și de comunicare publică a acesteia, prevăzute la articolul 2 litera (a) și, respectiv, la articolul 3 alineatul (1) din această directivă.**
- 3) **Instanța națională, în cadrul evaluării comparative pe care este obligată să o efectueze, în lumina tuturor circumstanțelor speței respective, între drepturile exclusive ale autorului vizate la articolul 2 litera (a) și la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, pe de o parte, și drepturile utilizatorilor de obiecte protejate vizate de dispozițiile derogatorii de la articolul 5 alineatul (3) litera (c) a doua ipoteză și litera (d) din această directivă, pe de altă parte, trebuie să se întemeieze pe o interpretare a acestor dispoziții care să fie în deplină conformitate cu drepturile fundamentale garantate de cartă, respectând totodată modul lor de redactare și menținându-le efectul util.**

Semnături